

Resurssilaatikon kätköistä

TEKSTI EIJA VIITANEN, GENEVA, ILLINOIS, USA, KUVAT KARI VIITANEN

Valekalan kalavaleesta tuli 200 x 140 cm kokoinen peitto.

Facebookia selatessa silmiini osui Tilkkuhdistyksen vinkki nettisivuille lisäystä kalanruotoblokin ohjeesta. Tätä kokeilen varmasti, ajattelin ohjetta lukiessani. Ompeluhuoneessa silmiini osui yli äyräiden pursuava resurssitilkkujen muovikori ja päätin heti kokeilla näkemääni blokkia.

En suunnitellut sen kummallistemmin värien yhteensopivuutta. Otin tilkun, joka resurssilaatikosta käteeni sattui tulemaan. Leikkasin blokissa käytettävien kaitaleiden pituudeksi 6,5 tuumaa ja leveydeksi 2,5 tuumaa. Kaikki kaitaleet eivät olleet saman levyisiä, jotkut olivat kapeampia, mutta se ei blokin onnistumista haitannut.

Helposti ja nopeasti valmistui ensimmäinen blokki. Ajatuksissa alkoi pyöriä ajatus kalapeitosta, kalanruotojahan jo ompelin. Resurssilaatikosta löytyi edellisestä tilkkutyöstäni yli jääneitä suorakulmaisia kolmioita, joista kokeilin tehdä kalalle pään, pyrstön ja evät. En kuitenkaan ollut lopputulokseen tyytyväinen, joten hylkäsin ne.

Ompelin lisää ruotoja. Suunnitelin tekeväni blokeista tilkkupinnan kirkkomme tilkkupiiriin, jossa se olisi tikattu solmuilla, reunat kantattu ja lähetetty sitten valmiina Afrikkaan tai Intiaan. Mutta mitä enemmän valmiita blokkeja alkoi suunnitteluseinälleni kerääntyä, sitä selvemmäksi tuli, että tämä peitto jäisi minulle itselleni.

Resurssilaatikon pohjalta löytyi

mustaa kaitaleita, johon oli painettu harvakseltaan avaruusaluksia. Nämä olivat jääneet hukkapaloiksi tyttärenti Star Wars -peiton teosta. Avaruusalukset ei oikein sovi kalojen kanssa, mutta ainahan kankaan voi kääntää nurinpäin. Näistä jämäkaitaleista ompelin ruotoblokkien ympärille mustat kehukset. Jos oikein tarkasti katsoi, valkoiset painatukset hiukan kuulsivat mustasta läpi, mutta se ei minua haitannut.

Taustakankaaksi valikoitui Pelastusarmeijan kirpputorilta löytämäni Ikean pussilakana. Pussilakana oli täysin käyttämätön ja pesun jälkeen mukavan pehmeä. Eikä ollut hinnalla pilattu! Tikkaudin peiton tutussa ompelukone – tilkkukangaskaupassa. Vaikeinta oli valita, millaisilla kuvioilla peitto tikattaisiin. Koska en pitänyt ompelemistani pyrstöistä, valitsin tikkauskuvioksi kalanpyrstöt. Se oli täydellinen valinta tähän peittoon.

Kun peitto oli sitten kanttauksen jälkeen valmis, pitihän se kuvata autenttisisissa olosuhteissa. Niinpä ajoimme mieheni kanssa eräänä sunnuntaiamuna kotikaupunkimme läpi virtaavan Fox Riverin rantaan ja otimme kuvia. Auringon paisteesta peiton eri värit pääsivät oikeuksiinsa. Mustat kaitaleet blokkien väleissä ja peiton reunassa oikein korostivat blokkien värejä. Kiitos Tiina S. ohjeesta! Tästä tuli hieno peitto, jolle annoin nimeksi ”Valekalan kalavale”.

Uutta oppimassa: Batiikkivärjäyskurssilla

TEKSTI JA KUVAT HANNELE WAKKARI

Kun bongasin batiikkivärjäyskurssin Konnevedellä, ilmoittauduin sille oitis. Batiikki on kiehtonut minua aina, vaikka olenkin ymmärtänyt sen olevan aika mutkikasta. Opettajana kaksipäiväisellä kurssilla toimi Hasa Designin batiikkitaiteilija **Sirpa Hasa**, joka on harrastanut batiikkivärjäystä jo 30 vuoden ajan.

Monivaiheinen prosessi

Käytettävien kankaiden tulee olla luonnonkuituja, jotta ne värjättyvät hyvin. Itselläni oli mukana percale-puuvillaa ja kahdenlaista valkoista-valkoiselle-värjättyä puuvillakangasta. Sirpalta ostin lisäksi metrin puuvillaviskoosia, jota hänellä oli myynnissä.

Batiikkivärjäysprosessi on tosiaan monivaiheinen. Ensimmäiseksi kangas silitetään, jos se on kovin rypyyinen, ja sen jälkeen se punnitaan. Seuraavaksi kuumentetaan vaha; batiikkivärjäyksessä käytetään joko parafinia tai mehiläisvahaa. Parafinia käytettäessä saadaan aikaan ns. hiushalkeamia vahaan, mehiläisvaha on puolestaan sitkeämpää. Vahan lämpötilaa kokeillaan harjoitustilkulle: jos se menee kankaan läpi, se on sopivan kuumaa. Sillä vahataan halutut alueet: tähän voi käyttää sivellintä, tjanting-kannua, vaahtomuovileimasinta tai -kynää, tai

voi tehdä leimasimen itse esim. vaahtomuovista, puusta, luusta jne.

Ensimmäinen värjäys

Kun halutut alueet on vahattu ja kangas on kuivunut – mikä tapahtuu melko pian – sitä rypistellään maun mukaan enemmän tai vähemmän rajusti, jolloin saadaan aikaan halkeamia vahaan.

Tämän jälkeen on vuorossa ensimmäinen värjäys. Ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan vahatun alueen pinta-ala koko kankaasta. Sen perusteella määräytyy käytettävän värin määrä, joten kankaan punnitseminen on tärkeä vaihe prosessin alussa. Väriaineen ohella prosessiin kuuluvat myös glauber-suola ja sooda. Jälkimmäisen lisäyksen jälkeen minimaika liuoksessa värjäämiseen on tunti. Lopuksi kangas huuhdellaan ja kuivataan, ja prosessi alkaa alusta, kunnes kangas on valmiiksi värjätty.

Vahan pesu

Minulla oli käytössäni jauhevärejä, jotka olin joskus tilannut rapakon takaa jääpalavärjäystä varten. Käytin niitä nyt värjäyksessä, glaubersuolan ja soodan ostin Sirpalta. Sirpan värit puolestaan olivat Leva-fix-merkkisiä, jauheita nekin.

Viimeinen vaihe batiikkivärjäyksessä on kankaan keittäminen. Käytimme tähän tarkoitukseen laastipaljuja, ja Sirpalla oli värjäämönsä iso kattila, jossa vesi kuumennettiin kiehuvaaksi. Se kippattiin kahteen ensimmäiseen paljuun ja kolmannessa paljussa oli kylmää vettä. Ideana on, että kankaissa oleva vaha liukenee kahteen ensimmäiseen kuumavesipaljuun, ja rippeet irtoavat viimeistään kylmävesipaljussa. Näin kävikin suurimmalle osalle kankaista, vain

Kurssin opettaja, batiikkitaiteilija Sirpa Hasa.

Puuvillaviskoosikangas ensimmäisen sekä toisen värjäyksen jälkeen. Ensin värinä fuksianpunainen, sitten brilliant blue. Kankaasta on tulossa tunika.

parista kankaasta vaha jäi edelleen kankaaseen. Tässä tapauksessa Sirpa suositteli saarijärveläistä pesulaa, jossa ollaan eksperttejä vahan irrottamisessa.

Kokeiluja erilaisilla puuleimasimilla. Värjäys oliivinvihreällä värillä. Oikealla olevan kankaan leimasimen Hannele leikkasi itse vaahtomuovista. Kankaat olivat Eurokankaan percale-puuvillaa ja omaa valkoista valkoiselle-painatettua puuvillaa.